

Valdeltagande och demokrati

Valdeltagande i
EU-valet 2019

Innehåll

Om Järvaveckan och Stiftelsen The Global Village.....	5
Förord.....	6
Om undersökningen.....	9
Sammanfattning.....	10
Dubbelt så många svensksomalier som svenskirakier röstar	12
Unga har lägst valdeltagande.....	16
Personer som arbetar röstar i högre utsträckning.....	18
Ju högre inkomst desto högre valdeltagande.....	20
Utbildningsnivå påverkar valdeltagandet.....	24
Lågt valdeltagande i utsatta områden.....	28
Slutord.....	32
Kontaktuppgifter.....	33

Stiftelsen The Global Village är en ideell, partipolitiskt och religiöst obunden organisation. Stiftelsen driver Järvaveckan som i sin tur består av de tre verksamheterna Järvaveckan Evenemang, Järvaveckan Research och Järvaveckan Dialog.

Om Järvaveckan och Stiftelsen The Global Village

Vårt syfte

Vårt syfte är att bidra till ett samhälle där mångfalden är en allmänt erkänd styrka. Ett samhälle där alla kan vara med och påverka samhällsutvecklingen.

Den största likheten mellan människor är att vi alla är olika. Det är på den människosynen som målen om social hållbarhet och inkludering ytterst vilar. Vi är övertygade om att vägen dit ingriper öppna samtal som vilar på kunskap och respekt för varandra.

Vi ska bidra till

- att mångfalden på arbetsmarknaden, i boendet eller i skolan skapar möjligheter och inte begränsningar
- att fler röster blir hörda så att fler perspektiv blir kända
- mer nyfikenhet, respekt och empati hos människor i Sverige. Där var och en har möjlighet att påverka sin framtid och dagens glastak för personlig utveckling krossats.

För att bidra till långsiktig förändring arbetar vi bland annat med att organisera mötesplatser för öppna samtal och möjliggör för människor att mötas över gränserna. Vi sprider kunskap och insikter om det svenska samhället och vi stödjer individer att upptäcka nya verkligheter och därmed bryta barriärer. Och vi gör det över hela Sverige.

Läs mer om oss på www.jarvaveckan.se

Förord Ahmed

Som grundare och vd för Järvaveckan är det med stor eftertanke jag presenterar denna rapport om valdeltagandet i EU-valet 2019. Rapporten belyser inte bara siffror och procenttal; den kastar även ljus över de demokratiska processernas hjärtslag inom våra samhällen, särskilt i de områden och befolkningsgrupper som ofta står i skuggan av allmänna statistiska sammanfattningar.

Vårt engagemang genom Järvaveckan har alltid varit att stärka demokratin genom att uppmana till politiskt deltagande och ge röst åt de mindre hörda. Denna rapport speglar behovet av att förstå de djupare berättelserna bakom varje siffra, varje procentenhet av valdeltagande – för det är där verklig förändring börjar.

Det är samtidigt min förhoppning att denna rapport inte endast ska visa var vi har varit, utan inspirera oss till handling och engagemang inför de val som väntar. Där varje individ och varje röst spelar roll i formandet av vårt gemensamma Europa.

Det kommande EU-valet äger rum den 9 juni 2024, vilket är i nära anslutning till Järvaveckan 2024 (29 maj - 1 juni). Det ger oss en unik möjlighet att ytterligare främja politiskt deltagande och engagemang bland deltagarna i Järvaveckan och väljare i hela Sverige. Att kombinera kulturella och samhällsengagerade evenemang med ett viktigt val är ett effektivt sätt att uppmuntra medborgarna att göra sina röster hörda och delta i den demokratiska processen.

Jag hoppas att rapporten kommer att vara till nytta för beslutsfattare, politiker, journalister, civilsamhället, företagsledare, forskare och andra samhällsaktörer som arbetar för att stärka vår demokrati. Låt oss tillsammans fortsätta arbeta för en mer inkluderande och engagerad europeisk framtid.

Med hopp om en stärkt demokrati,
Ahmed Abdirahman
Grundare och vd, Järvaveckan

Förord Sofia

ÖKAT VALDELTAGANDE ÄR EN VIKTIG DEMOKRATIFRÅGA. Grunden i varje demokrati är att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i de allmänna valen och därmed känna att de kan vara med och påverka vilket samhälle vi ska ha i framtiden.

Den här rapporten visar tydligt att valdeltagandet, generellt sett, är lägst bland utrikesfödda svenskar, men diskrepansen är stor vilket pekar på att det kan finnas strukturella hinder som behöver få mer uppmärksamhet och konkreta åtgärder. Att höja valdeltagandet är, som vi ser det, en viktig och prioriterad samhällsinsats.

I grunden handlar det om att öka inkluderingen i vårt demokratiska system så att alla, oavsett var man är född, vilken utbildnings- och inkomstnivå man har, eller om man har ett arbete eller inte, känner att deras röst är viktig.

Med rapporten, som vi tagit fram tillsammans med Järvaveckan Research, vill vi lyfta denna viktiga fråga. Vi vill även försöka engagera fler aktörer i hela samhället att bidra till att minska det demokratiska utanförskapet.

Sofia Götmar-Blomstedt
Vd PwC Sverige

Om undersökningen

År 2024 är ett så kallat supervalår då en stor andel av världens röstberättigade har möjlighet att delta i allmänna val. De har därmed möjlighet att påverka inriktning i många viktiga frågor.

I juni 2024 är det val till Europaparlamentet (nedan kallat EU-valet). Inom EU bor det drygt 448 miljoner människor och unionen är en av världens största marknader. De beslut som fattas i EU påverkar inte bara människor som bor här utan även andra länder på olika sätt.

Varje röst är därför viktig för att skapa en livskraftig demokrati och hållbar utveckling inom såväl Sverige och EU som i resten av världen. Men upplever människor att den egna rösten är viktig? I Europaparlamentets undersökning* inför EU-valet 2024 instämde 79 procent i Sverige att deras röst räknas i EU. Samtidigt uppgav endast 64 procent att det är viktigt för dem personligen att rösta i EU-valet. En annan intressant insikt från undersökningen är att 80 procent svarade att de skulle ha röstat om EU-valet hölls inom en vecka. I valet 2019 röstade 57 procent i Sverige så det hade varit en stor och betydelsefull uppgång.

Det är i ljuset av det stundande EU-valet som den här rapporten har tagits fram och den bygger på SCB:s statistik om valdeltagandet i EU-valet 2019. Vi har valt att fokusera på hur valdeltagandet såg ut i befolkningsgrupper med bakgrund i Eritrea, Etiopien, Irak, Iran, Somalia och Syrien. I dessa sex grupper ingår både utrikesfödda och de som är födda i Sverige med en eller två utrikesfödda föräldrar.

I rapporten analyseras mönster i befolkningsgrupperna som helhet, skillnader mellan de sex grupperna samt skillnader mellan dem som är utrikesfödda och inrikesfödda i samma befolkningsgrupp. Valdeltagandet beskrivs på en övergripande nivå men även utifrån kön, ålder, förvärvsarbete, inkomst, utbildningsnivå samt bostadsområde. I analysen jämförs också dessa befolkningsgrupper med samtliga röstberättigade i Sverige och med personer som är födda i Sverige vars båda föräldrar är födda här.

Röstberättigade i EU-valet 2019

Antal röstberättigade i Sverige i EU-valet 2019 var 7 292 772, varav 302 873 i de sex valda befolkningsgrupperna

Antal röstberättigade per befolkningsgrupp

- Svenskirakier: 121 435
- Svenskiranier: 71 801
- Svensksyrier: 46 250
- Svensksomalier: 34 775
- Svensketiopier: 16 511
- Svenskeritreaner: 12 101
- Född i Sverige med båda föräldrar födda här: 5 485 821

Varför just dessa sex befolkningsgrupper?

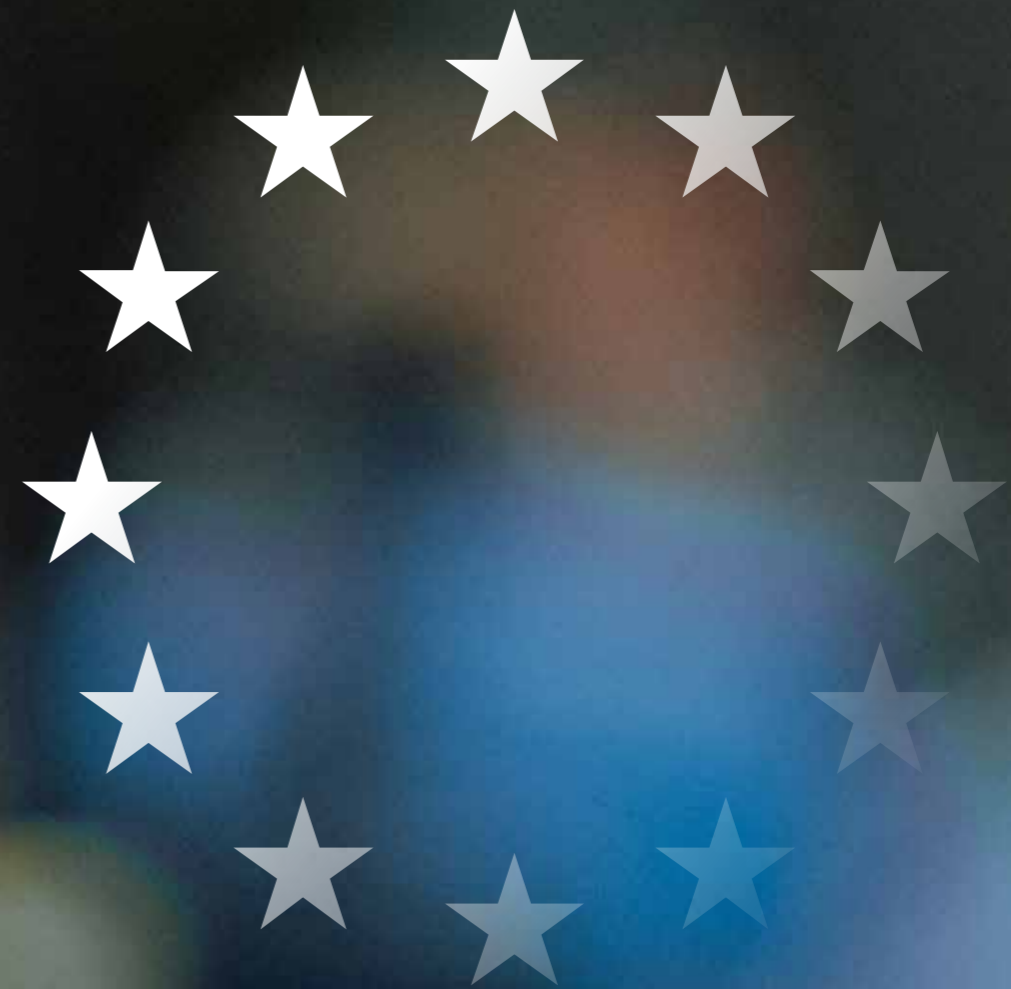
Sverige har förändrats de senaste 20 åren. Bland annat har andelen utrikesfödda fördubblats, från 11 till 20 procent. Idag bor två miljoner utrikesfödda i Sverige och 57 procent av dem är födda utanför Europa. En stor majoritet av dessa kommer från den asiatiska och den afrikanska kontinenten (68 respektive 20 %).

Människor från Somalia, Eritrea och Etiopien utgör 60 procent av den afrikanska gruppen medan 53 procent av människorna från den asiatiska gruppen är födda i Syrien, Irak och Iran.

Sammanlagt står dessa sex länder för 28 procent av alla utrikesfödda i Sverige och nästan hälften (49 %) av alla utomeuropeiskt födda. I statistiken ovan ingår inte barn som är födda i Sverige med en eller båda föräldrar från dessa länder.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att de utrikesfödda inte är en homogen grupp. Deras bakgrund och förutsättningar varierar mycket och det gäller även andra generationens svenskar, det vill säga de som är födda i Sverige men vars föräldrar har invandrat till Sverige. Genom att detaljerat studera dessa sex befolkningsgrupper vill vi ge en ökad förståelse om dessa grupper, vilket i sin tur bidrar till en djupare förståelse av det moderna Sverige.

* <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3152>

Sammanfattning

- Totalt röstade 57 procent * av alla röstberättigade i Sverige i EU-valet 2019.
- Av de sex befolkningsgrupperna hade personer födda i Somalia högst valdeltagande, 42 procent. Lägst valdeltagande var det bland personer födda i Irak, 20 procent.
- Sett till ålder var valdeltagandet lägst i åldersgruppen 18-34 år. Bland dem röstade i genomsnitt 46 procent jämfört med 63 procent i åldersgruppen 60+.
- Bland de som inte arbetar röstade kvinnor i högre utsträckning än män, 44 respektive 40 procent.
- Utbildningsnivå påverkar i vilken utsträckning man röstade. Generellt är andelen högst bland de med eftergymnasial utbildning.
- Valdeltagandet stiger med inkomsterna. 47 procent av dem med årsinkomst under 200 000 kronor röstade, jämfört med 68 procent bland dem med 400 000 kronor eller mer i årsinkomst.
- I genomsnitt röstade 35 procent av de röstberättigade i de utsatta områdena, men det var en stor spridning mellan olika områden.

**Till skillnad från annan officiell statistik om EU-valet 2019 som baseras på den vid valet folkbokförda befolkningen, inklusive röstberättigade och röstande i utlandet, har vi i den här rapporten utgått från SCB:s statistik om folkbokförd befolkning per 2019-12-31. Detta möjliggör en koppling till fler variabler och geografiska aspekter och tar hänsyn till att individer kan ha avlidit eller emigrerat, samt utesluter röstberättigade som bor utomlands.*

Dubbelt så många svensksomalier som svenskirakier röstar

Analysen visar att valdeltagandet skiljer sig stort mellan de sex befolkningsgrupperna som ingår i rapporten.

Totalt röstade 57 procent av alla röstberättigade i Sverige i EU-valet 2019. Av de sex befolkningsgrupperna var valdeltagandet högst bland svensksomalier, 40 procent, följt av svenskiranier och svensketiopier, 38 procent vardera. Absolut lägst andel röstande fanns bland svenskirakier, 21 procent. Men det var även, oavsett befolkningsgrupp, fler inrikesfödda än utrikesfödda som röstade. Undantaget var bland svensksomalier där det tvärtom var fler utrikesfödda svensksomalier som röstade än de inrikesfödda svensksomalierna.

Analysen visar även att i fem av de sex befolknings-

grupperna röstade fler inrikesfödda kvinnor än utrikesfödda kvinnor. Störst är skillnaden bland svenskeritrianska kvinnor. Bland dem röstade 45 procent av kvinnor födda i Sverige, jämfört med 27 procent bland de utrikesfödda. Endast bland svensksomaliska kvinnor var det tvärtom, där röstade 41 procent av kvinnorna födda i Somalia och 39 procent bland de födda i Sverige.

Bland männen var det endast i två befolkningsgrupper, Iran och Irak, som inrikesfödda män röstade i högre utsträckning än de utrikesfödda männen men skillnaden är väldigt liten. Bland svensksomaliska män var det däremot hela 19 procentenheter färre inrikesfödda män som röstade jämfört med de som är födda i Somalia, 24 respektive 43 procent.

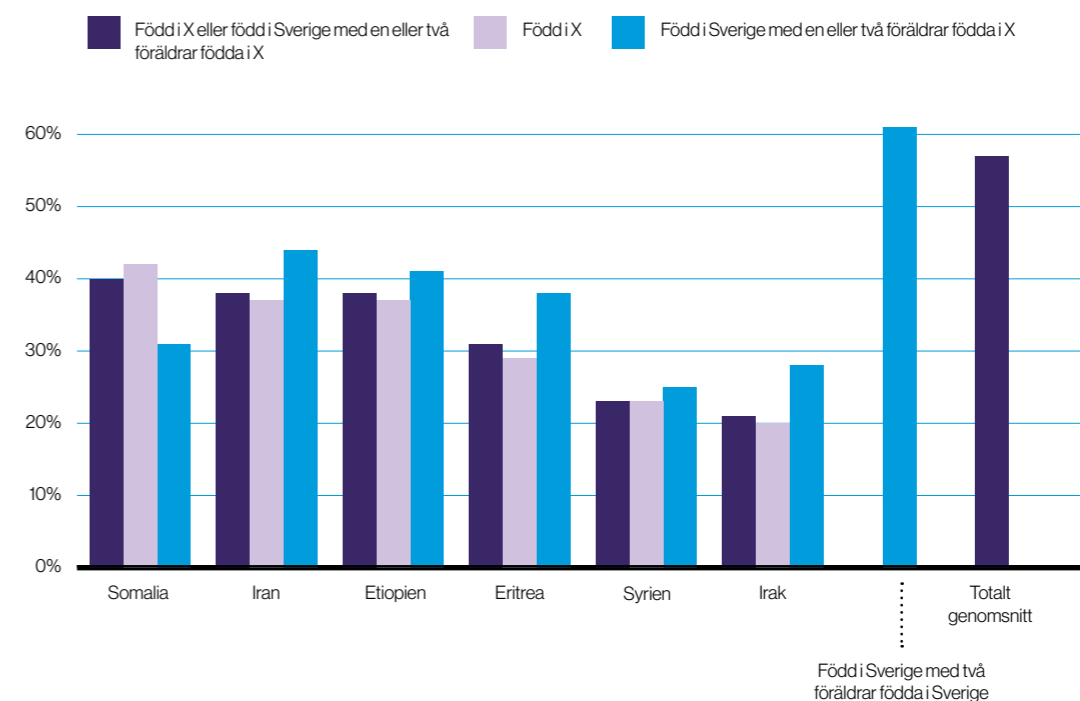
Bland personer födda i Sverige med två inrikesfödda föräldrar röstade 61 procent.

"Benägenheten att rösta är generellt större hos andra generationens svenskar än bland deras utrikesfödda föräldrar. Dock är det oroväckande att andelen är mycket lägre i jämförelse med de som är födda i Sverige och som har föräldrar som är inrikesfödda. Framför allt är det män födda i Sverige med utrikesfödda föräldrar som har ett betydligt lägre valdeltagande. En orsak kan vara föräldrarnas valdeltagande, om de inte röstar ses det inte som naturligt. Men även utbildning, sysselsättning och inkomst är faktorer som troligen kan påverka benägenheten bland dessa män att rösta."

Ahmed Abdirahman,
vd Järvaveckan

Figur 1.

Valdeltagande i EU-valet 2019 efter befolkningsgrupp. Född i X eller född i Sverige med en eller två föräldrar födda i X (procent).

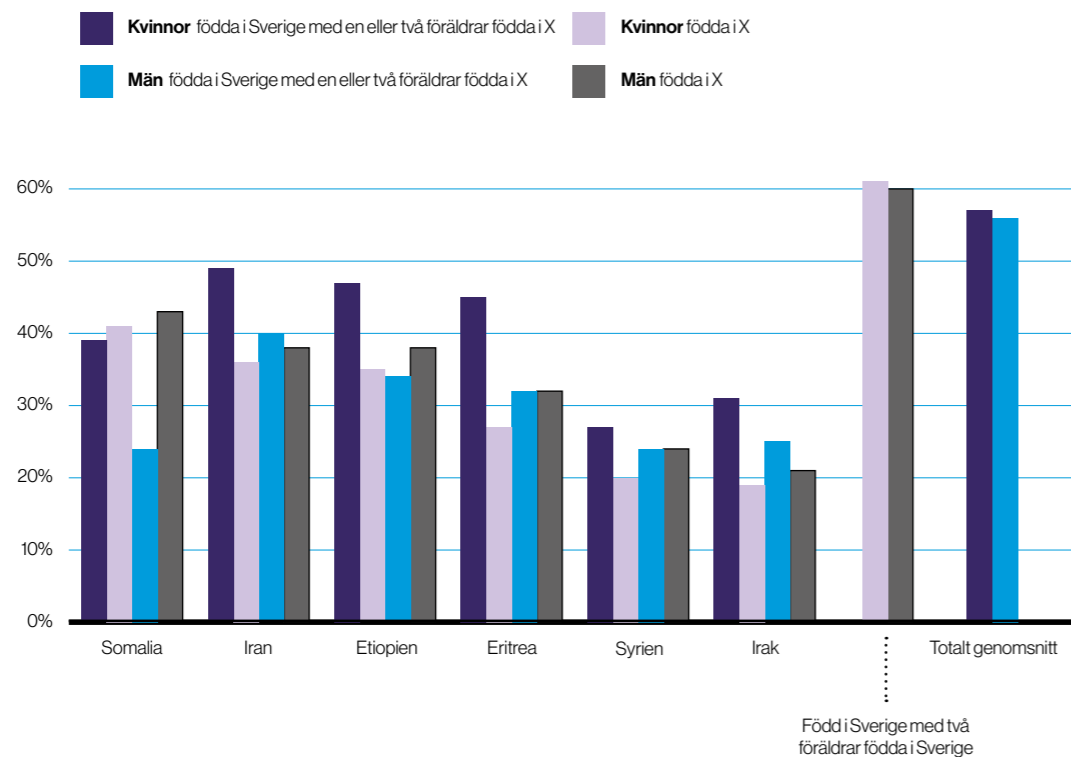
Fler inrikesfödda kvinnor än inrikesfödda män röstade

På en övergripande nivå var det ingen större skillnad mellan mäns och kvinnors valdeltagande utifrån respektive befolkningsgrupp. Däremot visar analysen att inrikesfödda kvinnor i dessa befolkningsgrupper röstade i betydligt högre utsträckning än inrikesfödda män med samma bakgrund. Valdeltagandet var högst bland inrikesfödda svenskiranska kvinnor. Av dem röstade 49 procent, medan 40 procent av inrikesfödda svenskiranska män röstade. Även om valdeltagandet är lågt bland inrikesfödda svensksyrier var det en större andel kvinnor bland dem som röstade, 27 procent jämfört med 24 procent av männen.

Vi kan samtidigt konstatera att valdeltagandet bland både män och kvinnor som är födda i Sverige med föräldrar som är födda här var betydligt högre än bland de som är födda i Sverige men där föräldrarna är utrikesfödda, 61 procent jämfört med mellan 25 och 44 procent. Detta trots att alla vuxit upp i Sverige.

Figur 2.

Valdeltagande i EU-val 2019 efter befolkningsgrupp, män och kvinnor. Född i Sverige med en eller två föräldrar födda i X, samt födda i X (procent).

"Ett livskraftigt demokratiskt samhälle och legitimiteten för ett val kräver att en majoritet av alla medborgare, oavsett bakgrund, deltar. Vår analys understryker behovet av att adressera och förstå hindren för valdeltagande bland olika befolkningsgrupper i Sverige. Det låga valdeltagandet i vissa grupper bekymrar mig enormt, särskilt bland de som är födda i Sverige."

Ahmed Abdirahman,
vd Järvaveckan

Unga har lägst valdeltagande

I det här avsnittet redovisar vi hur valdeltagandet ser ut i olika åldersgrupper. Vi kan konstatera att oberoende befolkningsgrupp var valdeltagandet lägst i åldersgruppen 18–34 år. Att färre unga väljer att rösta är ur en demokratisk synvinkel olyckligt och därmed en trend som behöver brytas.

Allra lägst valdeltagande var det bland unga svenskamerikaner och svensksyrier, 19 respektive 21 procent. Det är 32 procentenheters skillnad mellan gruppen unga svenskamerikaner och gruppen unga födda i Sverige med två inrikesfödda föräldrar, bland dem röstade 51 procent.

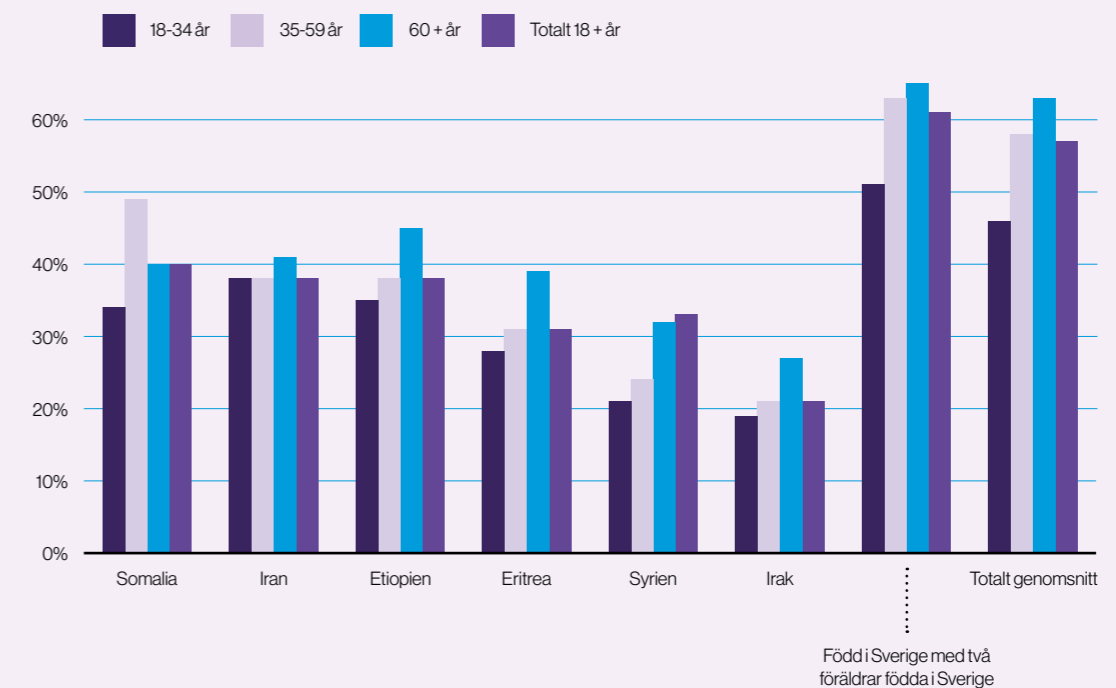
I alla befolkningsgrupper, förutom den svensksomaliska, var valdeltagandet högst bland personer över 60 år. Bland svensksomalier var det istället flest personer mellan 35 och 59 år som röstade. Bland svensksomalier var även skillnaden mellan åldersgrupper störst: 49 procent i gruppen 35–59 år röstade, jämfört med 34 procent av dem i åldersgruppen 18–34 år.

"Det är fundamentalt viktigt att engagera unga. Deras röster är avgörande inte bara för vår demokrati, utan även för deras egen framtid. Att rösta är inte bara en grundläggande rättighet, det är en ovärderlig möjlighet att påverka sin egen framtid. Om inte fler unga röstar, riskerar vi att få en politik som inte inkluderar deras behov. Dessutom, då representationen av unga i riksdagen och kommunfullmäktige är mycket låg, blir deras valdeltagande ännu viktigare för att säkerställa att deras röster hörs och påverkar."

Ahmed Abdirahman,
vd Järvaveckan

Figur 3.

Valdeltagande i EU-valet 2019 efter befolkningsgrupp och ålder. Född i X eller född i Sverige med en eller två föräldrar födda i X (procent).

Personer som arbetar röstar i högre utsträckning

Att ha en sysselsättning inverkar positivt på i vilken utsträckning man röstar. Men det är också, precis som på ett generellt plan, stora skillnader mellan de sex befolkningsgrupperna. Högst valdeltagande bland förvärvsarbetande hade svensksomalier, medan andelen var lägst bland svenskirakier.

I den här analysen jämförs valdeltagandet hos personer i åldern 20–64 år som förvärvsarbetar, med de som inte gör det. Sett till befolkningsgrupperna var skillnaden störst bland svenskiranier och minst bland svensksyrier.

Det absolut största gapet mellan de som arbetar och de som inte gör det ser vi dock i siffrorna för riket som helhet.

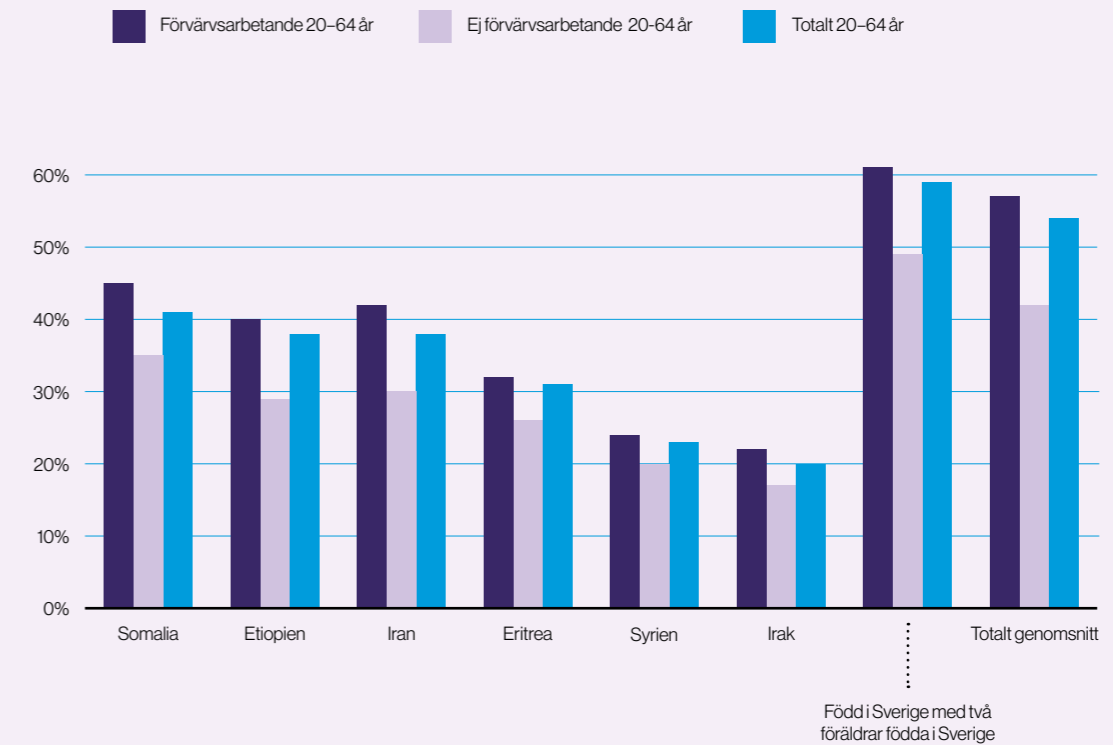
Analysen visar även att det finns skillnader mellan könen bland de som inte förvärvsarbetar. Överlag röstade icke förvärvsarbetande kvinnor i högre utsträckning än män som inte förvärvsarbetar. Undantaget är bland svensksyrier och svenskirakier där marginellt fler män röstade. Bland förvärvsarbetande var det däremot relativt jämnt mellan könen oavsett befolkningsgrupp.

Figur 4.

Valdeltagande i EU-valet 2019

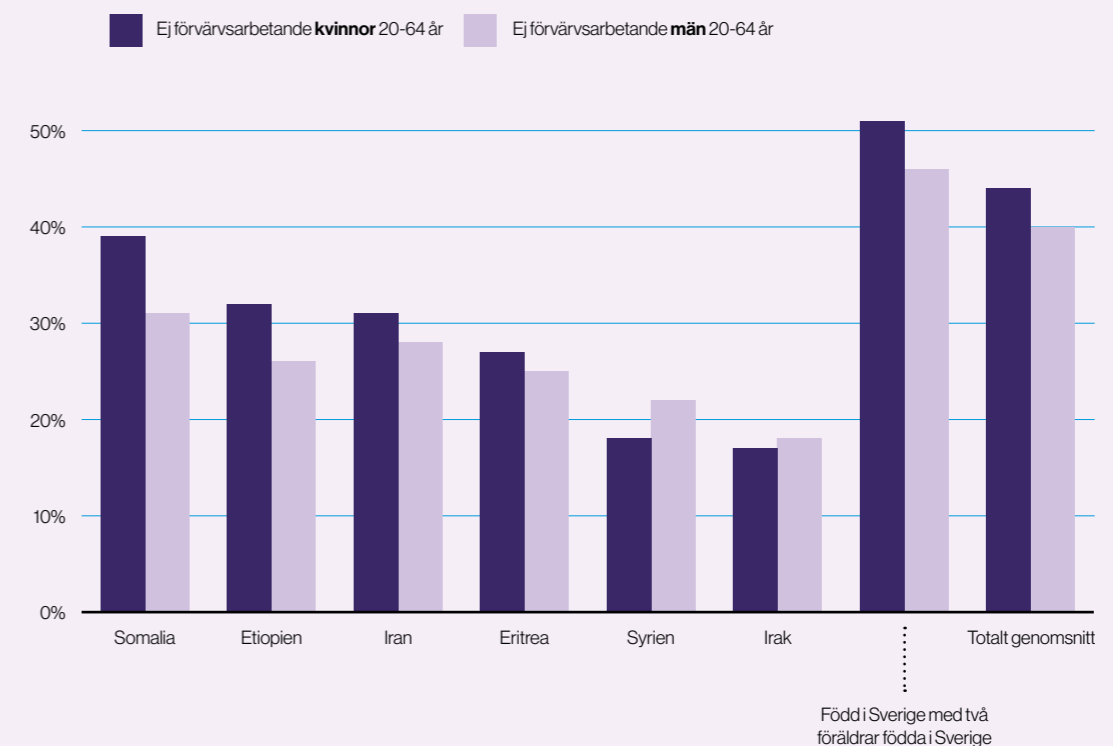
20-64 år efter befolkningsgrupp och sysselsättning. Född i X eller född i Sverige med en eller två föräldrar födda i X (procent).

Figur 5.

Valdeltagande i EU-valet 2019

20-64 år efter befolkningsgrupp, kön och icke förvärvsarbetande. Född i X eller född i Sverige med en eller två föräldrar födda i X (procent).

Ju högre inkomst desto högre valdeltagande

Analysen visar att valdeltagandet i såväl de sex befolkningsgrupperna som bland alla röstberättigade är störst hos de med högst inkomster. Skillnaden mellan de med lägst och högst inkomst är störst bland svenskiranier. Minst skillnad mellan inkomstgrupper är det i de befolkningsgrupper med lägst valdeltagande, svenskirakier och svensksyrier.

Bland alla röstberättigade, oavsett befolkningsgrupp, röstade 47 procent av de med årsinkomst under 200 000 kronor medan 68 procent bland de med 400 000 kronor eller mer i årsinkomst röstade. Skillnaden är störst bland svenskiranier, 32 procent av de med årsinkomst under 200 000 kronor röstade jämfört med 49 procent bland de med 400 000 kronor eller mer i årsinkomst. Minst skillnad, men också lägst valdeltagande, finns bland svensksyrier och svenskirakier.

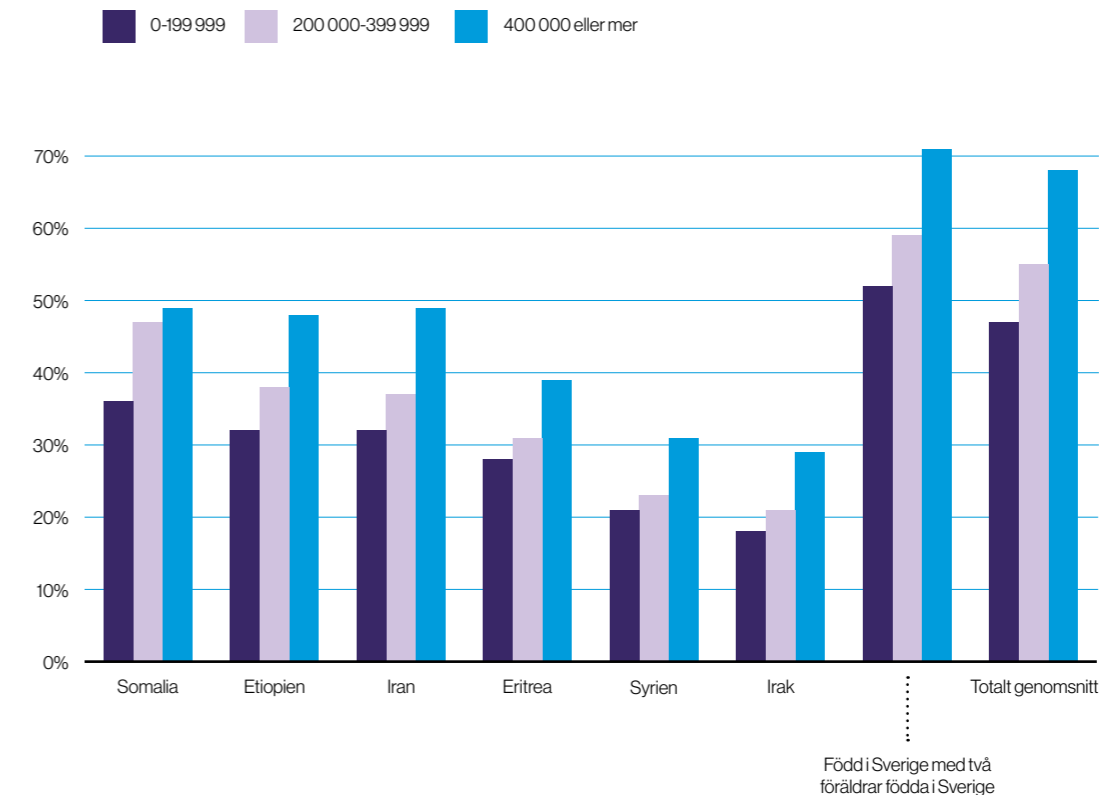
Högst valdeltagande i respektive inkomstkategori hade svensksomalier men det var ändå betydligt lägre andel än bland personer födda i Sverige med två föräldrar som också är födda i Sverige

"I andra undersökningar ser vi att personer med högre inkomster ofta är mer involverade i politiska processer. Detta visar på ett samband mellan socioekonomisk status och tillgången till nödvändiga resurser och information som underlättar att kunna delta aktivt i demokratiska val. Förutom att inkomst påverkar är även utbildning, ålder, närmiljö och tillgång till politiska representanter viktiga aspekter för få igång ett politiskt deltagande."

Ahmed Abdirahman,
vd Järvaveckan

Figur 6.

Valdeltagande i EU-valet 2019 utifrån sammanräknad förvärvsinkomst bland personer födda i X eller födda i Sverige med en eller två föräldrar födda i X (procent).

Kvinnor röstar i högre utsträckning än män i alla inkomstgrupper

Genomsnittet för alla inkomstgrupper, oavsett befolkningsgrupp, visar att det var en högre andel kvinnor än män som röstade. I gruppen med lägst inkomst var andelen röstande kvinnor högre än andelen män i fyra av de sex befolkningsgrupperna. I gruppen med en årsinkomst på 400 000 kronor eller mer var kvinnors valdeltagande högst i fem av dessa befolkningsgrupper.

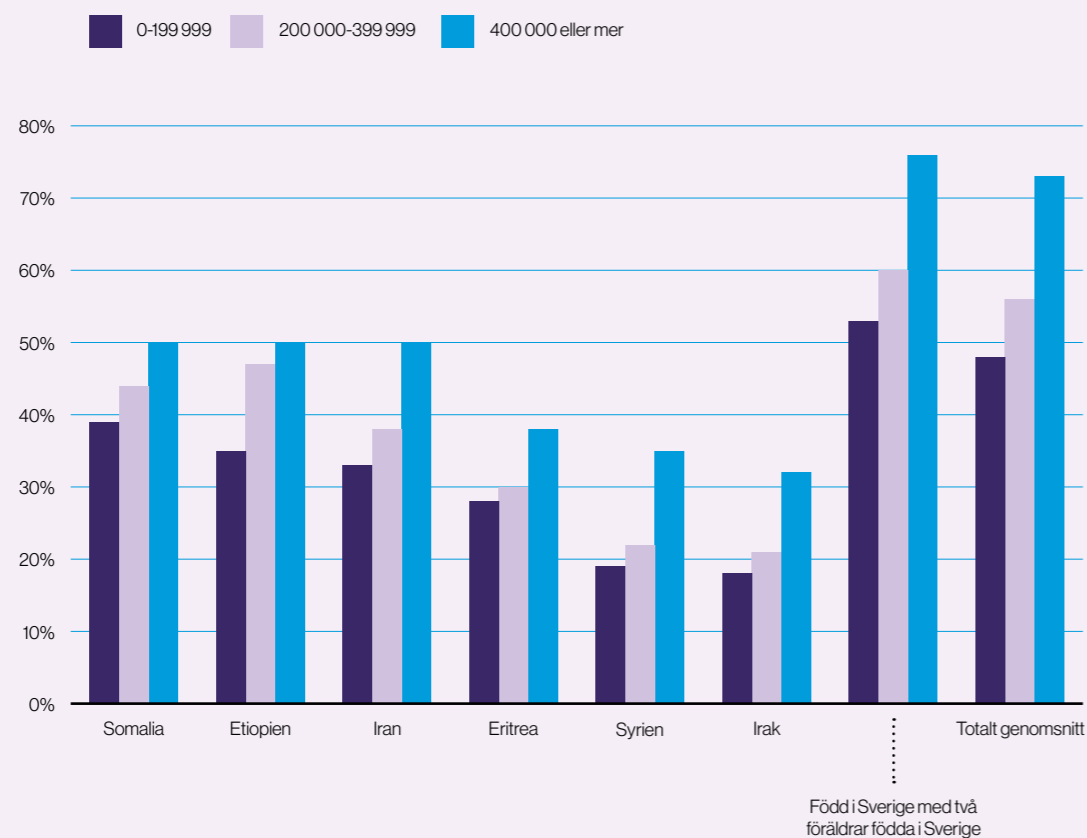
Bland kvinnor var skillnaden i valdeltagande mellan den lägsta och den högsta inkomstgruppen störst bland svenskiranska kvinnor, 33 respektive 50 procent, följt av kvinnor med bakgrund i Syrien, 19 respektive 35 procent.

Bland män var valdeltagandet i respektive inkomstgrupp högst bland svensksomaliska män. Störst skillnad, 18 procentenheter, av andel män som röstade i den lägsta respektive den högsta inkomstgruppen ser vi bland svensketiopiska män, medan skillnaden var minst, sex procentenheter bland svensksyriska män.

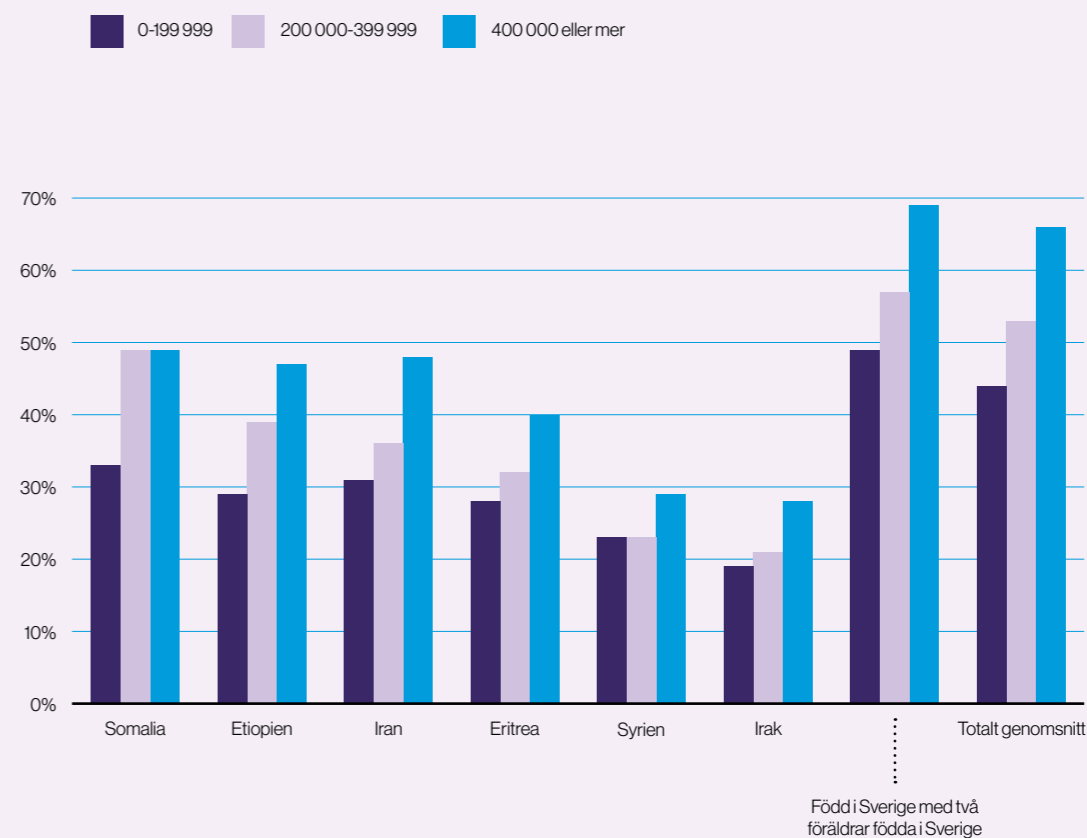
Figur 7.

Valdeltagande i EU-valet 2019 utifrån sammanräknad förvärsinkomst bland **kvinnor** födda i X eller födda i Sverige med en eller två föräldrar födda i X (procent).

Figur 8.

Valdeltagande i EU-valet 2019 utifrån sammanräknad förvärsinkomst bland **män** födda i X eller födda i Sverige med en eller två föräldrar födda i X (procent).

Utbildningsnivå påverkar valdeltagandet

Generellt ökade valdeltagandet med utbildningsnivå, men analysen visar även på stora skillnader mellan de sex befolkningsgrupperna. Exempelvis var valdeltagandet, oavsett utbildning, mycket lågt bland svenskirakier medan dubbelt så många svensksyriska män med eftergymnasial utbildning röstade än de med förgymnasial.

Förgymnasial utbildning

I gruppen med förgymnasial utbildning var valdeltagandet högst bland svensksomalier, 45 procent. Det var även fler svensksomalier som röstade än bland personer födda i Sverige med föräldrar som är födda här. Bland dem röstade endast 36 procent. Lägst valdeltagande hade svenskirakier, bara 14 procent av dem röstade, samma andel för kvinnor och män.

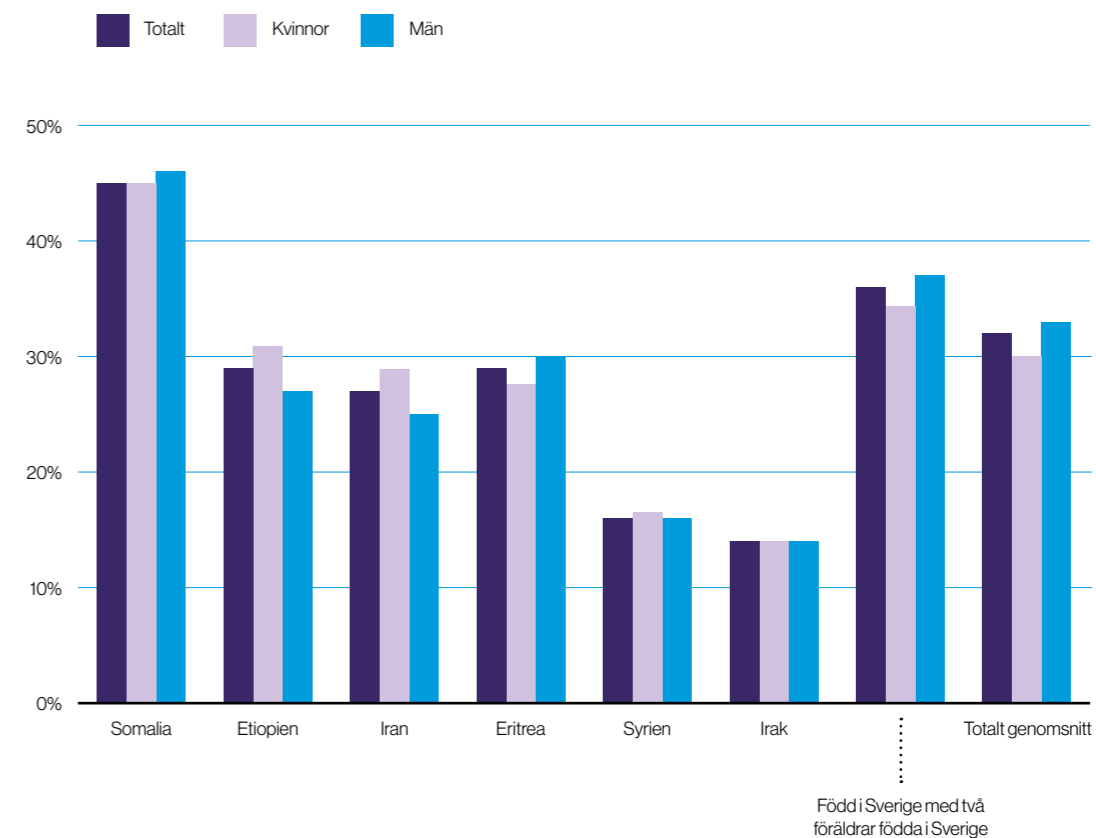
Bland kvinnor var det flest svensksomaliska kvinnor som röstade, följt av svensketiopiska kvinnor, och därefter svenskiranska kvinnor. Snittet för alla kvinnor med förgymnasial utbildning oavsett befolkningsgrupp var 30 procent.

Även bland män var det flest svensksomalier som röstade, följt av svenskeritreanska män och därefter svensketiopiska män. Snittet för alla män med förgymnasial utbildning var 33 procent.

Figur 9.

Valdeltagande i EU-valet 2019 bland personer 25-64 år födda i X eller födda i Sverige med en eller två föräldrar födda i X med förgymnasial utbildning (procent). Även okänt/uppgift saknas ingår i gruppen förgymnasial.

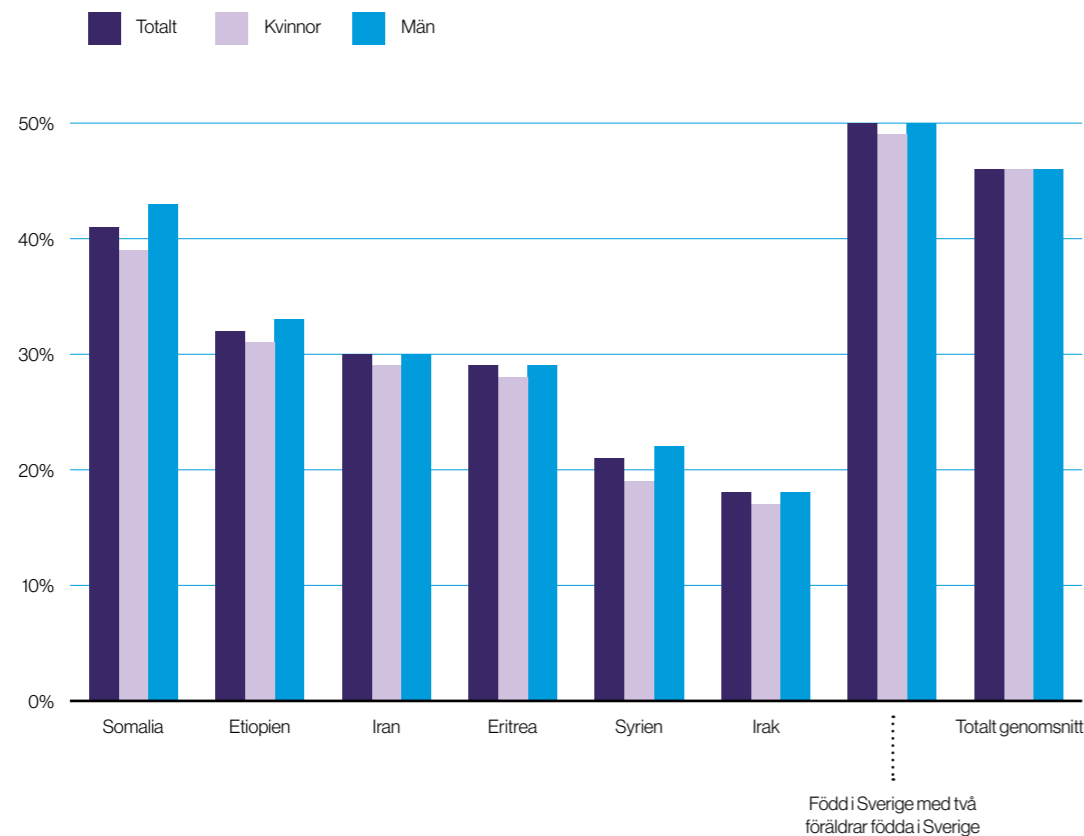

Gymnasieutbildning

Det genomsnittliga valdeltagandet, oavsett kön eller befolkningsgrupp, steg till 46 procent när vi ser på dem som har en gymnasieutbildning. Även i gruppen med gymnasieutbildning var valdeltagandet högst bland svensksomalier, 41 procent, vilket dock är en lägre andel än bland svensksomalier med förgymnasial utbildning (45 %) och gymnasieutbildade personer födda i Sverige med två inrikesfödda föräldrar (50 %).

Valdeltagandet var lägst bland svenskirakier, endast 18 procent av dem röstade. Både bland kvinnor och män var det flest svensksomalier som röstade, följt av svensketiopier och därefter svenskiranier.

Figur 10. Valdeltagande i EU-valet 2019 bland personer 25-64 år födda i X eller födda i Sverige med en eller två föräldrar födda i X med **gymnasieutbildning** (procent).

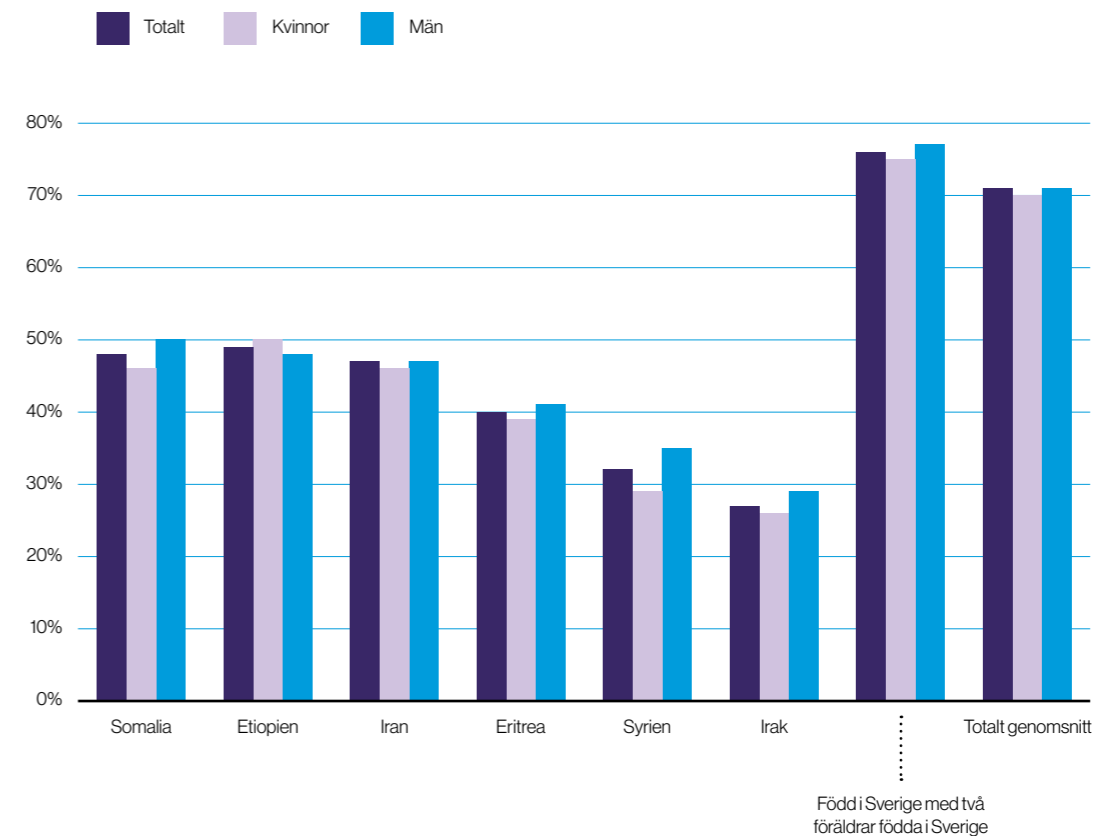
Eftergymnasial utbildning

När vi ser på dem som har en eftergymnasial utbildning steg de genomsnittliga valdeltagandet ytterligare till hela 71 procent. I motsats till de med lägre utbildning var det i den här kategorin flest svensketiopier som röstade, 49 procent. Det var dock en betydligt mindre andel än bland personer födda i Sverige med två föräldrar födda i Sverige, 76 procent. Lägst andel även i den här kategorin finns bland svenskirakier, endast 27 procent av dem röstade.

Bland kvinnor var det flest svensketiopiska kvinnor som röstade, följt av svensksomaliska och svenskiranska kvinnor. Snittet för alla kvinnor med eftergymnasial utbildning var 70 procent.

Bland män var det flest svensksomalier som röstade, följt av svensketiopiska män och därefter män med iransk bakgrund. Genomsnittet för alla män med eftergymnasial utbildning var 71 procent.

Figur 11. Valdeltagande i EU-valet 2019 bland personer 25-64 år födda i X eller födda i Sverige med en eller två föräldrar födda i X med **eftergymnasial utbildning** (procent).

Lågt valdeltagande i utsatta områden

Den här delen av rapporten belyser valdeltagandet i EU-valet 2019 bland invånare i Sveriges 61 utsatta områden*. Analysen visar att i genomsnitt röstade 35 procent i dessa områden, vilket är markant lägre än det nationella genomsnittet på 57 procent.

Valdeltagande i ett bostadsområde påverkas av dess demografisk karaktär

Den demografiska karaktären i svenska bostadsområden har en betydande inverkan på valdeltagande, särskilt i de utsatta områdena. Generellt kännetecknas dessa områden av en hög andel hyreslägenheter vilket gör dem mer tillgängliga för personer med begränsade ekonomiska resurser. Denna tillgänglighet lockar en bred skara av invånare, framförallt individer som är födda utanför Europa. Detta är en grupp som ofta möter hinder på arbetsmarknaden och därmed har begränsade ekonomiska möjligheter.

Utöver ekonomiska faktorer, påverkar även sociala och kulturella aspekter varför människor väljer att bosätta sig i dessa områden. Många söker en känsla av kulturell tillhörighet eller vill bo närmare sina familjer. Andra drivs av brist på alternativa bostadslösningar. Dessa

"push"- och "pull"-faktorer samverkar för att forma ett bostättningsmönster.

För att ge en tydligare bild av den demografiska strukturen i dessa områden använder vi kategorierna "svensk bakgrund", vilken inkluderar individer födda i Sverige med minst en svenskfödd förälder samt "utländsk bakgrund" som refererar till de som antingen är födda utomlands eller födda i Sverige men med båda föräldrarna födda utomlands. Vi särredovisar även kategorin "utrikesfödda", vilket avser individer födda utanför Sverige.

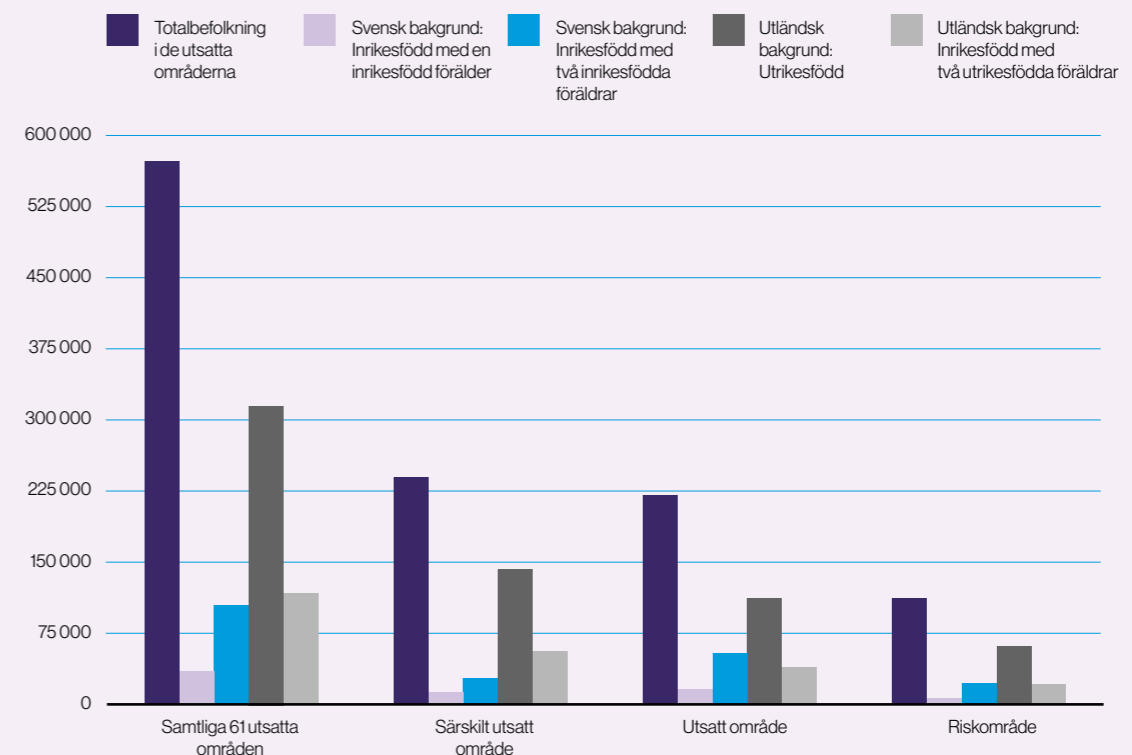
**(Polisens definition: Utsatta områden är geografiskt avgränsade områden som karaktäriseras av en låg socioekonomisk status och där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Det var 2019 totalt 61 områdena varav 28 benämns "utsatta områden", 14 är "riskområden" och 19 är "särskilt utsatta områden").*

"Resultatet visar tydligt hur flera samverkande faktorer i våra utsatta områden skapar en alienering med samhället. Just lågt valdeltagande är en tydlig markör på bristande tillit till våra institutioner. Men även att vi förlorar mångfalden av perspektiv och erfarenheter som är avgörande för en representativ demokrati. Det gör det så viktigt att samhällets alla sektorer bidrar gemensamt till att vända utvecklingen, de lokala fastighetsägarna, kommunen, föreningslivet, näringsidkarna och finanskapitalet."

Sophie Nachemson-Ekwall,
specialist på social hållbarhet, PwC Sverige

Figur 12.

Totalbefolkning efter utsatt område och svensk/utländsk bakgrund år 2019

Stora skillnader inom och mellan utsatta områden

Analysen visar att det är stora skillnader i valdeltagande inte bara mellan de utsatta områdena i Sverige, utan även inom samma område. Generellt sett är valdeltagandet högst bland personer som är inrikesfödda med en eller två inrikesfödda föräldrar. Här nedan följer en sammanställning och analys av några utsatta områden med såväl högt som lågt valdeltagande.

Hovsjö (Södertälje)

I Hovsjö deltog endast 19 procent av de röstberättigade i EU-valet. Detta var det lägsta valdeltagandet bland alla utsatta områden. Inom Hovsjö fanns det dock signifikanta skillnader; bland inrikesfödda med två utrikesfödda föräldrar röstade endast 16 procent, medan 34 procent av de inrikesfödda med båda föräldrarna födda i Sverige deltog i valet.

Tjärna Ångar (Borlänge)

Detta område sticker ut som ett unikt fall där utrikesfödda har ett valdeltagande på 51 procent, vilket överstiger både det nationella genomsnittet för utrikesfödda och genomsnittet för de utsatta områdena. Tjärna Ångar har en hög andel invånare från Somalia* och som visats tidigare i denna rapport hade svensksomalierna högst valdeltagande bland de sex befolkningsgrupper som ingår i analysen. Det kan förklara varför så många utrikesfödda i Tjärna Ångar röstade.

*Enligt Järvaveckan Research: Sveriges 61 utsatta områden (2019) utgjorde svensksomalierna 36,8% av områdets invånare.

Lagersberg (Eskilstuna)

Det är intressant att notera att i vissa områden, exempelvis Lagersberg, är valdeltagande lägst bland inrikesfödda med två inrikesfödda föräldrar, 16 procent.

Navestad (Norrköping)

I detta område var det minst skillnad i valdeltagande mellan inrikesfödda med två inrikesfödda föräldrar och utrikesfödda, endast fem procentenheter.

Bredäng (Stockholm)

I Bredäng var valdeltagandet det tredje högsta bland de utsatta områdena (47 %) men det var också det område med störst skillnad mellan inrikesfödda med två inrikesfödda föräldrar och utrikesfödda. 69 respektive 32 procent röstade i senaste EU-valet.

Älvsjö/Solberga (Stockholm)

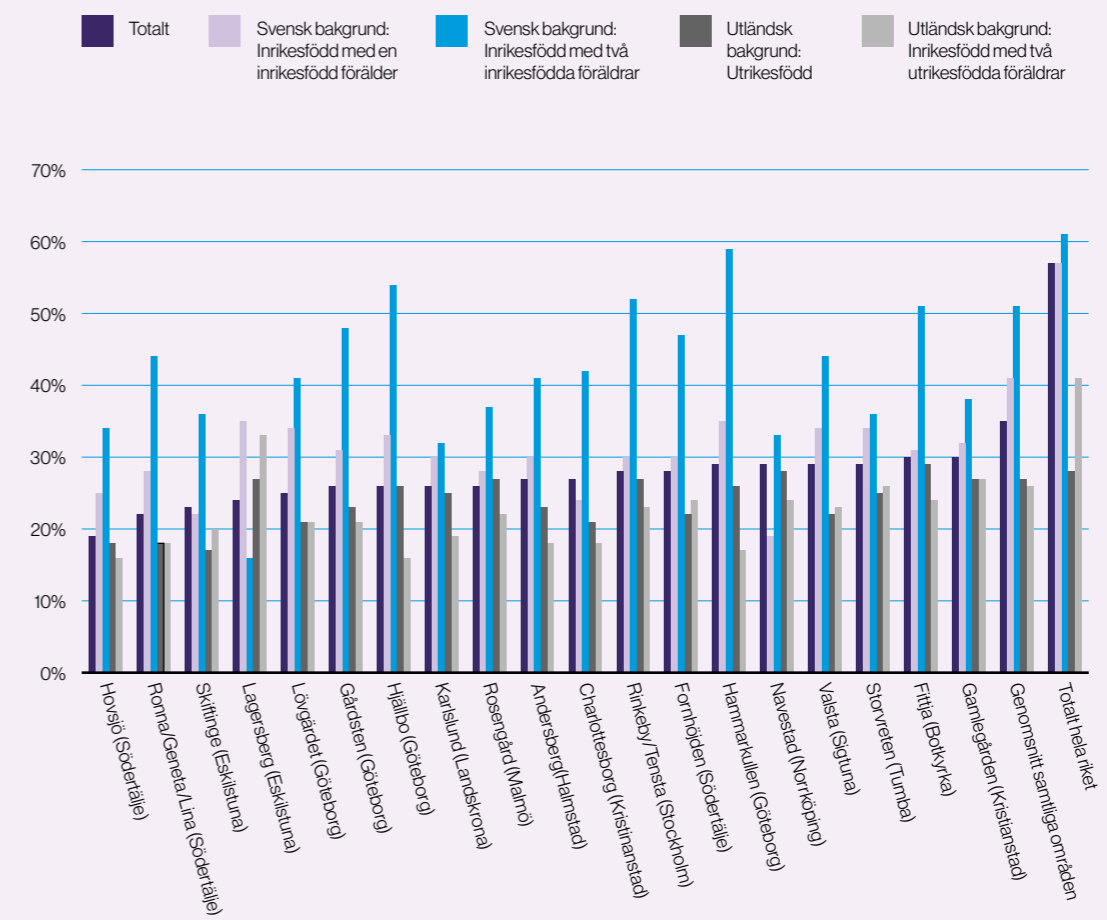
Bland de utsatta områdena var valdeltagandet högst i Älvsjö/Solberga. Där röstade 54 procent av alla röstberättigade. Men även i detta område fanns det skillnader. Valdeltagandet var lägst, 39 procent, bland personer med utländsk bakgrund (utrikesfödd eller med två utrikesfödda föräldrar) och högst, 64 procent, bland inrikesfödda med två inrikesfödda föräldrar.

"Resultatet är oroväckande. När en del av samhället inte deltar i valet riskerar vi att förlora mångfalden av perspektiv och erfarenheter som är avgörande för en sund och representativ demokrati. Det blir en ond spiral där människor som redan befinner sig i utanförskap kommer allt längre ifrån ett samhälle som tar hänsyn till deras åsikter."

Ahmed Abdirahman,
vd Järvaveckan

Figur 13.

Valdeltagande i EU-valet 2019 utifrån personer med svensk/utländsk bakgrund i de utsatta områden där **lägst andel röstade** (procent).

Slutord

Som den här rapporten visar tenderar deltagandet i EU-valet vara betydligt lägre jämfört med riksdagsvalen. Bland de sex befolkningsgrupperna som studerats, samt bland invånarna i landets utsatta områden, är det samtidigt en märkbar variation i valdeltagandet.

Om exempelvis unga fortsätter att rösta i lika låg utsträckning när de blir äldre kan det resultera i att det generella valdeltagandet sjunker under kommande val. Detta kan i sin tur riskera att på lång sikt undergräva legitimiteten för vårt demokratiska system. Därför är det en kritisk och brådskande uppgift att visa dagens unga att det går att bidra till att forma och påverka såväl den egna som vår demokratis framtid genom att delta i de politiska valen.

Det är även oroande att invånarna i Sveriges utsatta områden röstar i betydligt lägre utsträckning än det generella snittet. Statistiken vi analyserat visar att det finns en tydlig koppling mellan socioekonomisk status, etnisk bakgrund och valdeltagande i dessa områden. Etnisk bakgrund innefattar i dagens moderna Sverige också oftast lägre utbildning, inkomst, och arbete. Utsatta områden har en högre andel svenska medborgare med annat ursprung än i andra delar av vårt land. Det högre valdeltagandet i utsatta områden bland personer födda i Sverige där även en eller båda föräldrarna är födda här kan spegla socioekonomiska skillnader. Å andra sidan kan de lägre röstsiffrorna för denna grupp i vissa utsatta områden peka på utmaningar som bristande politisk representation* (i sakfrågor och efter livserfarenheter eller bakgrund) eller andra faktorer som påverkar deras politiska engagemang.

Genom att förstå hur boendeförhållanden, migration och demografiska faktorer samspelar, kan vi få en djupare förståelse för de socioekonomiska och kulturella dynamikerna som präglar utsatta områden i Sverige. Denna insikt är avgörande för att utforma strategier och program som adresserar de unika lokala behoven och för att förstå och påverka valdeltagandet bland dess invånare.

Är det då ett hopplöst läge? Nej, detta kan öppna upp unika möjligheter för de politiska partier som lyckas mobilisera väljarna effektivt.

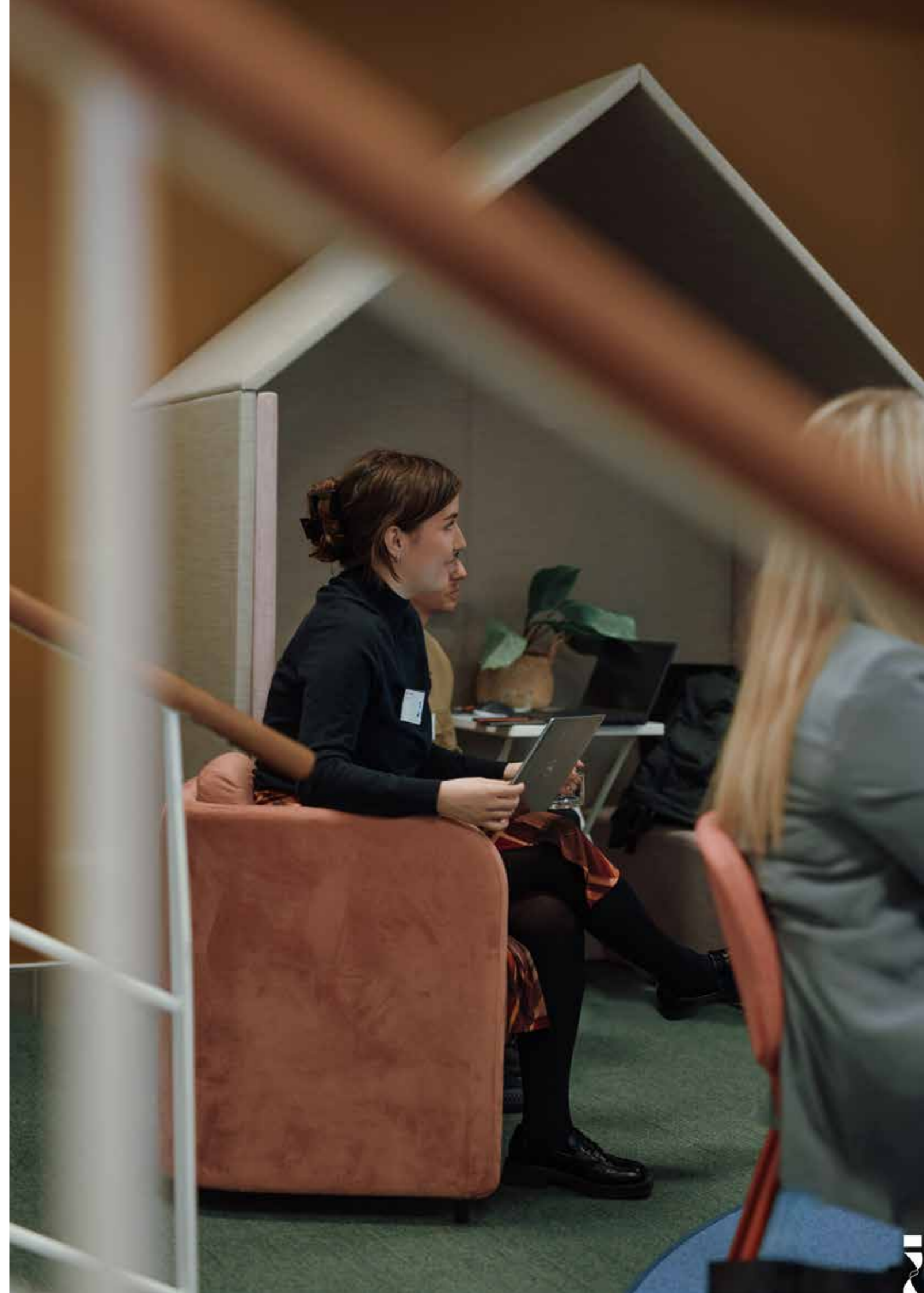
Det totala antalet röstberättigade personer i de sex utvalda befolkningsgrupperna i EU-valet 2019 var 302 873. Det är rimligt att förvänta sig att de kommer att vara fler i valet 2024. Denna ökning av antalet röstberättigade representerar inte bara en demografisk förändring, utan även en liten men viktig potentiell förändring i det politiska landskapet – i alla fall långsiktigt. De politiska partier som framgångsrikt engagerar dessa växande och varierande väljargrupper, genom att vara lyhörda för deras sakpolitiska frågor och ge politisk representation, har mycket att vinna inför såväl årets EU-val som det svenska valet 2026.

Men framför allt är det en stor möjlighet för fler medborgare i Sverige att få tillgång till den politiska arenan och se att det går att påverka sin framtid i de demokratiska kanalerna.

Jag hoppas att du upplevt att rapporten gett dig nya insikter som kan vara användbara för dig, oavsett vilken roll du har, som arbetar för att stärka vår demokrati. Och att vi gemensamt kan arbeta för en mer inkluderande och engagerad europeisk framtid.

Ahmed Abdirahman
Grundare och vd, Järvaveckan

**Med politisk representation menar vi erfarenheter som är unika för vissa grupper utifrån till exempel geografi, kön, ålder eller bakgrund. I Sverige har vi varit bra på att mäta representationen av män och kvinnor, även om de flesta idag är överens om att en folkvald man också kan representera kvinnor som kollektiv i olika sakfrågor. Vi behöver nu vara mer öppna för representation även i andra bemärkelser, exempelvis personer från utsatta områden och olika grupper. Vår demokratis stryka är mångfalden av röster, perspektiv och representation.*

JÄRVAVECKAN
RESEARCH

Kontaktuppgifter

Järvaveckan

info@jarvaveckan.se

Ahmed Abdirahman
Vd och grundare
073-907 75 09
ahmed.abdirahman@jarvaveckan.se

PwC Sverige

Johan Eriksson
Kommunikationschef
072-880 95 08
johan.eriksson@pwc.com